

Boa zijn is een vak

Van onbekendheid met de term boa tot het niet voor vol worden aangezien en onbegrip van collega's. Het zijn zaken waar de buitengewoon opsporingsambtenaar in zijn of haar werk dagelijks tegenaan loopt. Daarnaast zijn er nog de discussies over taken en bevoegdheden, over de uitstraling en professionalisering; de boa valt vaak tussen wal en schip. Met het ontstaan van de Politiewet in 1994 werd ook de functie van boa in het leven geroepen. We zijn nu twintig jaar verder. Hoe is het om buitengewoon opsporingsambtenaar te zijn in 2015?

Het is een prachtige zonnige voorjaarsdag en ik ben onderweg naar het Gelderse Hengelo in de Achterhoek. Tegenwoordig behoort Hengelo tot de gemeente Bronckhorst, qua oppervlakte de grootste plattelandsgemeente van Nederland. Een rit naar de Achterhoek is bestlist geen straf maar je moet wel voldoende tijd hebben. Ik ben daarom op tijd vertrokken en rij lekker over de lokale wegen (een snelweg naar Hengelo is er niet), genietend van de gebieden met bos, mooie akkers en oude monumentale panden. De snelheid gaat er soms nog meer uit doordat de boeren het in dit voorjaar alweer druk hebben en het overige verkeer dus in alle rust achter de landbouwvoertuigen moet blijven hangen. Een enkeling lukt het niet om die rust op te brengen, waardoor andere weggebruikers zich weer gaan ergeren. Ik ben nog niet halverwege of ik heb al spijt dat ik niet op de motor naar mijn afspraak ben gegaan.

Vandaag staat er weer een interview met een boa op het programma. Zo lekker over de weg sukkelend denk ik aan de serie die inmiddels al een tijdje loopt in Dier&Milieu en die zeer succesvol blijkt te zijn gezien de reacties. Ik denk meteen aan het persbericht dat wij deze week op de site en onze social media kanalen hebben gezet over de boa-week in september. Op Facebook heeft het bericht al meer dan 600 personen bereikt. Een bereik dat wij normaal met onze berichten nooit halen. Het bewijst maar weer eens dat de boa's actief zijn en het geeft ons voldoende motivatie om nog even door te gaan met de serie.

Het doel van mijn reis is het gemeentehuis in Hengelo. In 2010, na de herindeling, is het gemeentehuis van de nieuwe gemeente Bronckhorst in Hengelo gebouwd omdat dat de meest centrale plaats in de gemeente is. Het gemeentehuis is datzelfde jaar door Agentschap NL als het meest energiezuinige gemeentehuis van Nederland aangemerkt. In het gemeentehuis zit ook de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) en daar heb ik afgesproken met Toon Egging, toezicht-houder/boa bij de ODA.

De Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) is een samenwerkingsverband (publiekrechtelijke rechtspersoon) van tien gemeenten (Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk, Zutphen) en de provincie Gelderland. De ODA krijgt zijn opdrachten en mandaat van de deelnemende overheden. Voor de ODA is een gemeenschappelijke regeling opgesteld, die de juridische basis van de omgevingsdienst vormt.

Vanaf 1 april 2013 voert de Omgevingsdienst Achterhoek de wettelijke milieutaken uit voor tien gemeenten en de provincie Gelderland in de regio Achterhoek. Het gaat hierbij om vergunningverlening, toezichthouden en handhaving van de milieuwetgeving, bouwen en RO.

Bij de ODA werken ongeveer 70 medewerkers die afkomstig zijn van deelnemende gemeenten en de Provincie Gelderland. Dit zijn specialisten van de (milieu)afdelingen Vergunningen, Toezicht en Handhaving van deze partners, en voor een groot deel dus 'bekende' gezichten in de regio Achterhoek.

Na de gebruikelijke gang langs de koffieautomaat zaten we al snel in een geanimeerd gesprek.

Toon Egging.

Toon is in 1981 begonnen als toezicht-houder indirecte lozingen Wet Verontreiniging Oppervlaktewater (WVO) bij het toenmalig zuiveringsschap Oostelijk Gelderland.

Bij die werkgever is hij in 1984 boa geworden. Toon: "Ik heb mij daar toen vrijwillig voor aangemeld omdat ik ook de strafrechtelijke kant van het werk wel eens mee wilde maken. In die periode maakte ik regelmatig processen-verbaal op voor het illegaal lozen op het oppervlaktewater en op de riolering".

De omgevingsdienst Achterhoek.

De smaak te pakken

Na de reorganisatie bij het zuiveringsschap kwam Toon bij het Waterschap Rijn en IJssel terecht, ook als toezichthouder indirecte lozingen WVO. Hoewel Toon, zoals hij zelf aangeeft, de smaak te pakken had van het werk wilde hij ook graag 50% communicatiewerk gaan doen.

Een gesprek met de dijkgraaf volgde. Toon vertelt: "De dijkgraaf zat achter zijn bureau, ik heb mijn jas op de stoel voor het bureau gehangen en ben gaan zitten. Ik zat nog maar net en de dijkgraaf deelde mij direct al mee dat het voor mij niet mogelijk was om communicatiewerk te doen. Ik ben daarop onmiddellijk opgestaan, heb mijn jas aangedaan en ben zonder verder een woord te zeggen vertrokken. Dat werd toen door mijn afdelingshoofd niet zo gewaardeerd."

Zoiets deed je niet in die tijd".

Toon kreeg daarna echter toch voor 50% een andere functie. Hij bleef dus gewoon als handhaver actief en die andere 50% werkzaamheden bestond uit het zoeken naar nieuwe economische dragers (een nevenactiviteit die bij een agrarisch bedrijf, of als zelfstandige activiteit bij een voormalig agrarisch bedrijf, mag worden ondernomen).

Deze gecombineerde functie heeft hij drie jaar uitgevoerd en toen heeft Toon gesolliciteerd bij de provincie.

Ondersteuning van de politie

In mijn tijd bij het waterschap kreeg ik te maken met een chemische natwas-serij. Dit bedrijf loosde allerlei stoffen waardoor de riolering door de temperatuur van het geloosde water en de toegevoegde stoffen kapot ging. Samen met de politie hebben we monsters genomen, we hebben een proces-verbaal opgemaakt en de zaak is voorgekomen. Er volgde een boete van fl. 80.000,-, beide directeurs kregen ook nog een boete van fl. 8.000,- en de afvalwaterlozing werd geheel stilgelegd. Het afvalwater moest verplicht worden afgevoerd naar Rijnmond. Het heeft het bedrijf veel geld gekost maar we hebben een en ander wel met succes afgerond.

In 2001 begon Toon als toezichthouder op de afdeling afval en industrie. Zijn taak: toezicht op de naleving van de relevante wetgeving bij bedrijven. Toon had 40 tot 50 bedrijven in zijn portefeuille.

Problemen met de vloeistofdichtheid van een vloer.
(foto: T. Egging)

Regelmatig krijg je te maken met bodemverontreinigingen. (foto: T. Egging)

Toon vertelt: "Ik had bij mijn sollicitatie aangegeven dat ik een boa-bevoegdheid heb. De provincie vond dit echter niet nodig en ik heb mijn akte toen laten verlopen. Een jaar later vond men toch dat ik opsporingsbevoegdheid moest hebben en ik heb toen dus weer, in een soort stoomcursus, mijn bevoegdheid gehaald. Ik heb hierna als boa diverse bedrijven bezocht en regelmatig proces-verbaal opgemaakt".

Doorgewinterde boa met moderne middelen

Inmiddels is mij duidelijk dat ik hier te maken heb met een doorgewinterde boa die exact weet hoe hij zich moet bewegen in het veld van milieuwet- en regelgeving, overheid- en bedrijfsbelangen. In april 2013 werd Toon ontslagen. Dat klinkt nogal dramatisch maar het gebeurde eigenlijk alleen op papier. Diezelfde dag werd hij namelijk weer aangenomen bij de Omgevingsdienst.

Nog niet tevreden is hij over de checklist waar de dienst mee werkt.

**ODA - Activiteitenbesluit -
Checklist zelf samenstellen
03-03-2015**

Locatie:
Aviko
Doctor A. Aliensstraat 28
7221 CD
Steenderen

Door het ontstaan van de omgevingsdiensten en de daarbij behorende taken gingen ook veel werkzaamheden over van de provincie naar de omgevingsdiensten. Het personeel ging in principe gewoon mee. Toon: "Ik werk hier nu op een afdeling met zeventig collega's waarvan dertig toezichthouders. Drie daarvan zijn boa. Ik heb vijftien (grote) bedrijven en enkele kleine bedrijven in mijn portefeuille. Voor mijn boa-taak heb ik 225 uur ter beschikking".

Toon werkt tegenwoordig heel modern. Gewapend met smartphone en iPad voert hij zijn controles uit. Ontzettend blij is hij met de iPad, zo geeft hij aan. "Dat ding had ik veel eerder moeten hebben". Handig toont hij mij een paar foto's en tovert hij het registratiesysteem tevoorschijn. Nog niet tevreden is hij over de checklist waar de dienst mee werkt. Ook over de koppeling van het Boa Registratiesysteem (BRS) en de bijbehorende feitcodes van de BSBm (Bestuurlijke strafbeschikking milieu) is hij nog niet tevreden. Beide zijn nog niet goed op elkaar afgestemd.

Niet alleen afvinken maar gebruik maken van al je vaardigheden

Een afvalbedrijf in de Achterhoek werd door mij bezocht naar aanleiding van stankklachten. Het bedrijf staat bij ons niet als gemakkelijk bekend. Het zijn harde werkers maar ze houden niet zoveel van regeltjes. Het probleem van de stankoverlast zat hem in het sluiten van de deuren in de hal. De oplossing was om deuren te laten plaatsen die zelfsluitend waren. Het laten plaatsen van die deuren heeft veel overredingskracht gekost.

Met dergelijke bedrijven ben je steeds bezig om ze om het gewenste niveau te krijgen en te houden. Je bereikt bij dergelijke bedrijven vaak het tegenovergestelde als je op je strepen gaat staan en met de wet in de hand gaat optreden. Toon: "Wij werken hier met een digitale checklist en gebruik hiervan beperkt je erg in je werk. Het geeft weinig ruimte tot overleg; het is niet altijd zwart-wit, zoals dat dan vaak als resultaat uit de checklist komt. Ik betrek graag de hele omgeving er bij in plaats van het simpel afvinken van feiten. Er zit altijd nog iets tussen".

Praktijkdagen her- en bijscholing erg nuttig

Op mijn vraag hoe hij zijn vakkennis bijhoudt vertelt Toon dat dit tegenwoordig wel anders gaat dan enkele jaren geleden. Toon: "Er is een tijd geweest dat er een map met vakbladen en relevante informatie over de afdeling rondging. Die is er nu niet meer. Er liggen overigens nog wel een paar vakbladen op een centrale plaats. Verder krijgen we iedere week een update op Pleio, een samenwerkingsverband van alle overheidsorganisaties. Vakkennis bijhouden is zelfservice geworden".

Toon: "Je moet nu actief informatie halen, terwijl je dat vroeger automatisch kreeg en dat is wel een omschakeling". Voor die vakkennis ben ik bijvoorbeeld ook met een paar collega's naar de EVOA netwerkdag (Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen) van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) geweest.

Over de permanente her- en bijscholing boa is Toon erg te spreken. Hij geeft aan dat het ook aan de persoon ligt die de lessen geeft. Tot vorig jaar vond hij het eigenlijk niet zo geweldig maar het afgelopen jaar heeft hij veel aan de lessen gehad. De onderwerpen waren goed gekozen en er zaten ook praktijkdagen in die volgens hem erg nuttig waren.

Heb je nog zorgpunten

Toon: "Ik heb al aangegeven dat ik een checklist niet zo'n geweldig instrument vind. Ik vind ook dat er soms voor te kleine dingen toch geschreven moet worden, terwijl een goed gesprek en monitoring misschien veel beter zouden zijn. Verder vind ik dat de overdracht van de toezichthouder naar de boa beter moet. Het komt nog te vaak voor dat niet alles goed is vastgelegd. Soms zijn bevindingen staccato opgeschreven en is het niet uitgebreid genoeg om er als boa mee verder te gaan. De oplossing is misschien om een extra formulier aan de checklist toe te voegen waarin iets meer informatie is opgenomen".

De EVOA netwerkdag van ILT. Kennis moet je nu zelf halen. (foto: T. Egging)

Bedreiging en adrenaline

In de vergunningsvoorwaarden van een sloopbedrijf was voorgescreven dat sloopauto's binnen tien dagen ontdaan moesten zijn van alle vloeistoffen. Als dit mogelijk was dan moesten de auto's op een vloeistofdichte plaats worden gestald. Dit sloopbedrijf parkeerde echter alle auto's op een onverhard terrein binnen de inrichting. De eigenaar was al een keer gewaarschuwd en werd aangeschreven. Bij de hercontrole kreeg ik een nieuwe collega mee. Tijdens die controle constateerden wij al heel snel dat er auto's op het onverharde terrein stonden en dat alle vloeistoffen nog in die auto's zaten. Op het moment dat ik de eigenaar proces-verbaal had aangezegd kreeg ik een hele rij vervelende verwensingen en beschuldigingen naar mijn hoofd. De verdachte liep vervolgens boos weg, mij volgepompt met adrenaline achterlatend. Mijn nieuwe collega was zwaar onder de indruk en vroeg mij wat nu te doen. Wij moesten immers de hal, met daarin al het personeel van het sloopbedrijf, nog weer door om het terrein te kunnen verlaten. Ik heb toen tegen mijn collega gezegd dat als we ons zouden moeten verdedigen, hij naar een vlak bij ons liggende stalen buis moest grijpen zodat wij nog enige kans hadden. Uiteindelijk lukte het ons om toch ongezien weg te komen. Achteraf heb ik tegen mijn collega gezegd dat dit niet mijn gebruikelijke manier van doen was, maar dat je af en toe door de spanning tot rare gedachten komt. Het proces-verbaal is uiteindelijk wel opgemaakt.

Ik ben eens een keer alleen naar een boerenbedrijf gegaan omdat dit bedrijf illegaal mest had geloosd in een natuurterrein. Dit liep helemaal niet goed en ik kreeg te maken met zeer agressieve boeren (twee broers). Ik werd daarbij ook bij de keel gegrepen en meegetrokken over het terrein naar een gierput. Op dat moment moet je je toch zien te beheersen. Ik denk dat dat nu wat beter gaat dan enkele jaren geleden.

We zitten inmiddels al bijna twee uur te praten en dan zegt Toon dat hij nog wel veel meer kan vertellen maar dat het dan te lang zou duren. Ja, die mening ben ik ook toegedaan. Het blijkt dat de iets oudere handhaver toch vol zit met kennis en ervaring(en). We moeten ons beperken tot enkele hoogtepunten maar we zouden boeken kunnen schrijven over deze vakmensen.

We besluiten dus maar te stoppen. We lopen nog even langs de tafel met vakbladen. Het valt mij op dat Dier&Milieu er niet ligt.

Al veel gezien, maar soms blijf je je verbazen. (foto: T. Egging)

Overal nog goed kijken is beter dan snel een checklist afvinken. (foto: T. Egging)

Ik bedank Toon voor zijn tijd en medewerking en sukkel met een rustig gangetje weer terug naar huis.

Alle tijd op de Achterhoekse wegen om nog eens rustig over het verhaal na te denken.

Tekst: Koos Kasemir